տութիւն պահանջել կարող է, այլ և մարդկային գրաւոր օրէնքների, սուլթանների դեռ ևս ոյժ ունեցող օրէնքների, մեծ պետութիւնների հանդիսաւոր կերպով հաստատուած դաշինքների հիման վերայ։ Մենք բողոքում ենք յուսալով՝ որ հետզհետէ եւրոպական քրիստոնեայ ազգերի ընդհանուր խիղճ կկազմուի, որի, իբրև ամենաբարձր ուժի առաջ բոլոր իշխանութիւններն ու պետութիւնները խոնարհում են։ Այո՛, մենք հաւատում ենք, որ ոչ թէ քաղաքագիտական արուեստը, այլ այս խիղճը միայն կարող է այն մեծ խաղաղութիւնը բերել, որ բոլոր դարերի ամենալաւ անձնաւորութիւնները ամբողջ քաղաքակրթական շարժման իբրև վերջին և ամենաբարձր նպատակ են հռչակել։

Մենք վստահ ենք, որ Ձեր բարձր վարչութիւնը համակրանքով կվերաբերուի այս շարժման, որի նպատակն է արդարութեան և մաքուր մարդասիրութեան հոգին զօրացնել մեր ժողովրդի մէջ, որովհետև այդ հոգին է զօրացնում մեր ժողովրդին և նորա գեղեցիկ ու մեծ ապագան ապահովում։

Ուստի և հաճեցեք բարեհաճութեամբ ընդունել այս ուղերձը, որ մենք մատուցանում ենք 430000 այր և կին Զուիցերացիների կողմից։ Թող ամենքն իմանան, որ ժողովուրդների բարձր շահերի խնդիրներում Զուիցերիայի կառավարութիւնն ու ժողովուրդը նոյն զգացմամբ և համոզմամբ են ներշնչուած։

Թարգ. Դ. Ս.

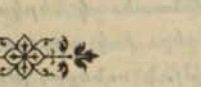

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԲՐՈՆԻԿՈՆ

ԿԱԹՈԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

— Այս տարուան համար նշանակուած երեք կանոնադրութիւններից առաջինը տեղի կունենայ ապրիլի վերջին. այդ առթիւ Հռոմի ծիսից ժողովը քննում է սրբացման առաջարկուած երեք կրօնաւորների կեանքը, առաքինութիւնը և կատարուած հրաշքները։ Երեք սրբացման առաջարկուածներն են. Մարսէյլի նախնի եպիսկոպոս Ժան—Բատիստ Գոլա և ֆրանսիացի երկու հին ժամանակի յայտնի քահանայք։

— Լևոն ԺԳ. մի առանձին կոնդակով վատիկանի դպրոցը վերակոչել է քահանայապետական դպրոց, որին յատկացրել է աստուածաբանական և փիլիսոփայական գիտնական աստիճաններ տալու իրաւունքն, որով իսկապէս վատիկանի միջնակարգ դպրոցը դարձրել է համալսարանի աստուածաբանական և փիլիսոփայական բաժին։

— Կրէտէ կղզու առաքելական կառավարիչ եպիսկոպոսին պապը 10,000 ֆրանկ է ուղարկել բաժանելու կարօտեալ քրիստոնեաներին։

— Ֆրանսիայի Շատելլհրօ քաղաքի կաթոլիկ եկեղեցուն ռուսաց կայսեր կողմից նուիրուած արծաթազօծ զանգն ընդունուել է մեծ հանդիսով ի ներկայութեան անհամար բազմութեան։ Այդ զանգի բարձրութիւնն է 2 մետր ու կէս, իսկ տրամագիծը 1 մետր ու 58 սանտիմետր, իւր վերայ կրում է Ալէքսանդր Գ., Նիկոլայ Բ., նախագահ Կարնոյի ու Գորի պատկերներն և հետևեալ արձանագրութիւն. «Հնչի՛ խաղաղութեան եւ ազգերի եղբայրութեան համար»։

— Անգլիական եկեղեցու պետերի պատասխանը Լևոն ԺԳ.-ի կոնդակին յուզումն է յառաջ բերել վատիկանում. այդ պատասխանի հերքումը պապը յանձնել է սրբազան Մոյսէսին պատրաստելու։ Նոյնպիսի մի հերքումն պատրաստում են և Անգլիոյ կաթոլիկ եպիսկոպոսները, որոնց կողմից ծիրանաւոր Վոհանը զատկից վերջը պիտի նոյնը պապին ներկայացնի և նրա հաւանութիւնն ստանալուց յետոյ հրատարակէ։ Բացի դրանից պապը կբերկին մի կոնդակ պիտի արձակէ առ Անգլիոյ կաթոլիկներն Քենտբրբերի եպիսկոպոս սուրբ Թոմասի հարիւրամեակի առթիւ, ուր նա պիտի յորդորէ անգլիացիներին հաւատարիմ մնալ Հռոմայ եկեղեցուն և իւր կողմից պատասխան պիտի տայ անգլիական—եպիսկոպոսների թղթին։ Այս կոնդակը գրէթէ պատրաստ է արդէն, սակայն նախ քան վերջին սրբագրութիւնը պապը կամենում է լսել անգլիացի կաթոլիկ եպիսկոպոսների կարծիքը։

— Ցայտնի է, որ Պիոս Թ. պապի այն կոնդակը, որ արգելում է մասնակցել քաղաքական ընտրութիւններին („Non expedit"), հաստատել է և Լևոն ԺԳ., Այդ կոնդակին հետևելով՝ ջերմեռանդ կաթոլիկները իբրև բողոք ընդդէմ Իտալիոյ թագաւորութեան գոյութեան, չեն մասնակցում ոչ մի քաղաքական ընտրութեան։ Այս տարի Հռոմի քաղաքում 21,179 ընտրողներից 12,000 հոգի հրաժարուեցան ձայն տալուց։

— Բելգիայում կարոլիկ—սոցիալականութիւնը հետզհետէ յառաջադիմում է, չնայելով՝ որ այս մեծի պահոց եպիսկոպոսական բոլոր շրջաբերականներն ևս ուղղուած են ընկերավարական—կաթոլիկութեան դէմ։ Հասարակ քահանայից դասակարգն հետզհետէ յարում է ընկերավարութեան և յայտնապէս հասարակապետութիւն է քարոզում։ Բելգիայում։ Պատգամաւոր քահանայ Դէնի թեմում բացարձակ կերպով հանրապետութիւն է քարոզում և թագաւորութիւնը վնասակար հռչակում։

— Լիոն, Ռուէն և Սէնտի-Եագո-դէ-Կոմպոստելլայի եպիսկոպոսները ծիրանաւորութիւն են

տացել․ որով վերջերս պակասած Ֆրանսիացի ծխականութիւնների թիւը կրկին լրացել է։

— Գերմանական կաթոլիկների կուսակցութիւնը մի մեծ յաղթութիւն է տարել կրկին ռայխստագում․ յիսուսեան կրօնաւորների մուտքը Գերմանիա արգելող օրէնքը վերացնելու համաձայնել է ռայխստագի մեծամասնութիւնը։ Խնդիր է այժմ՝ թէ դաշնակցական խորհուրդն (բունդէսռաթ) ևս կը համաձայնի՞ ճիզուիտներին յետ կանչելու։

— Ֆրանսիական կառավարութեան հրատարակած երկրորդ դեղին գիրքն ևս վերաբերում է հայկական խնդրին (1895—1896), որա մէջ կան 178 վաւերաթղթեր, որոնք վերաբերում են Տրապիզոնի, Էրզրումի, Դիարբէքիրի, Սվազի, Մալաթիոյ, Ուրֆայի, Զէյթունի, Մերսինի, Ադանայի, Կեսարիոյ, Ալէքսանդրետի և Հալէպի կոտորածներին։

Այս թղթի մէջ անհամար ապացոյցներ կան նախամտածուած և պատրաստուած գազանութիւնների։ Հետաքրքրական է երկու թուղթ, որ պապի քարտուղար Ռամպոլլան է գրել ֆրանսիական վատիկանի գործակալին, շնորհակալութիւն անելով ֆրանսիական դեսպան Կամբոնից իրենց քրիստոնէից (իմա՛ կաթոլիկաց) ցոյց տուած պաշտպանութեան համար։ Այժմ հասկանալի է, թէ ինչո՞ւ թուրքերը բողոքական և բուն հայերին կոտորելով՝ զգուշանում էին կաթոլիկներին դիպչելուց։ Նշանաւոր է և պապի շնորհակալութիւնը քրիստոնէից պաշտպանութեան համար․ որի մէջ քրիստոնեայ չեն համարուած հայ եկեղեցու անհամար զոհերը։

— Անգլիայում մեծ աղմուկ է հանել Մատուրին քահանայի կաթոլիկ դառնալը։ Դոկտոր Մատուրինը Օքսֆորդի նշանաւոր քարոզիչներից մէկն էր։

— Կանադայի կաթոլիկների մէջ ձգտումն է յառաջացել ազգային եկեղեցի կազմելու՝ ընդունելով գալլիկան եկեղեցու կազմակերպութիւնըն իբրև օրինակ։ Վատիկանն այդ ձգտումից յառաջ եկած շարժումը խափանելու համար յատուկ պատուիրակ է ուղարկել Կանադա։

ՕՐԹՈԴՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻ.

— Հելլէն եկեղեցին ու ազգը տագնապի մէջ են․ տաճկի դէմ արդէն պատերազմ է յայտարարուած և ամեն մի յոյն այդ կռուովն է ոգևորուած․ ինչ էլ լինի այդ պատերազմի ելքը, հելլէն ազգը մեծամեծ զրկանքների և փորձանքների պիտի ենթարկուի, որին դիմադրելու համար ինչպէս հին ժամանակն, այնպէս էլ այժմ, նա ույժ պիտի առնէ իւր քրիստոնէական ոգուց և հայրենասիրութիւնից։

— Տիեզերական պատրիարքի ընտրութիւնը սուլթանի կառավարութեան ստիպմամբ արագացուեց և ինչպէս հեռագիրն հաղորդում է, ընտրական ժողովը ղատկից առաջ կատարեց նոր պատրիարքի ընտրութիւնը, որպէս զի յոյն պատրիարքը զատկական շնորհաւորութիւնների ժամանակ կարողանայ սուլթանին ներկայանալ։ Պատրիարքական տեղապահն ընտրուած է պատրիարք․ այս է հեռագրի հաղորդածն, իսկ թէ ո՞վ է նորընտիրն և ի՞նչ սկզբունքների տէր, դեռ ևս յայտնի չէ։

— Երուսաղէմայ յունաց պատրիարքական աթոռի ժառանգորդ է ընտրուել Բեթղեհեմի մետրոպոլիտ Մ. Դամիանոս սրբազանը։

— Մակեդոնիոյ օրթոդոքս թեմերից երեքը սուլթանը խոստացել է բուլղարական էգզարքոսին, աչքի առաջ ունենալով հելլէն—թուրքական պատերազմը, բուլղարական կառավարութիւնը շտապեցնում էառաջնորդական ընտրութեան խնդիրը։

Ռուսաց եկեղեցի,—Ռուս աշխարհական մամուլը խնդիր է յարուցել կրկին մեծ պահքի ընթացքում թատերախաղերի բոյլտուութեան մասին։ Ինչպէս յայտնի է Ալէքսանդր Գ-ի օրերից մինչև այսօր մեծ պահքին արգելուած են ռուսաց լեզուով թատերական ներկայացումները։ Առիթ անելով այս տարի Մոսկուայում տեղի ունեցած թատերական գործիչների ժողովը, կրկին յեղյեղուած է այդ խնդիրը, թէ ինչո՞ւ օտար լեզուներով թոյլ են տուած ամենատեսակ ներկայացումներ և նոյն իսկ կրկեսախաղեր, իսկ արգելուած են բարոյական բովանդակութիւն ունեցող թատերախաղերը։ Աշխարհական թերթերը պահանջում են անպայման թոյլ տալ ամեն մի ներկայացումն, որպէս զի թատերական գործիչները քաղցի չը մատնուին, եկեղեցական թերթերն ընդհակառակն պահանջում են արգելել ամեն տեսակ բեմական ու կրկեսի խաղերը։

— Պաղեստինեան ընկերութիւնը, որի նպատակն է նպաստել ռուս ուխտաւորներին սուրբ երկրում և հոգալ այնտեղի բնիկ օրթոդոքսներին, հետզհետէ նորանոր ճիւղերով զարգանում է և տարածուում։ Այս տարի յունուարի 2-ին բացուեցաւ այդ ընկերութեան մի նոր ճիւղը Բերլինում։

— Ռուսական համալսարանների կանոնադրութեան փոփոխութիւնէ սպասուում։ ուստի ամբողջ մամուլն զբաղուած է նոր առաջարկութիւններ անելով։ Եկեղեցական թերթերը հիմնուելով Տոմսկի համալսարանի փորձերի վրայ, առաջարկում են իրաւունք տալ հոգևոր դպրոցների (սեմինարիա) աշակերտներին ևս ուսանող ընդունուելու։ Տոմսկի համալսարանում հէնց բացման օրից ընդունուել են հոգևոր դպրոց-

ների աշակերտներն և ինչպէս երևում է համալսարանական տեղեկագրից, դրանք ամենևին յետ չեն մնացել գիմնազիաների աշակերտներից։

— Ռուսաց եկեղեցական թերթերն ուշք են դարձրել կաթոլիկութեան ազդեցութեան վրայ Ռուսաստանում․ նրանք գանգատում են, որ բարձր դասակարգի անձինք գաղտնի կաթոլիկ են դառնում իրենց հոգևոր ծարաւը յագեցնել չը կարողանալով ռուս քահանաների մօտ, միայն մահուան ժամանակն է յայտնուում, որ այս ինչ նշանաւոր պարոնը կամ տիկինը կաթոլիկ եկեղեցու ծիսով պիտի թաղուի։ Թերթերն առաջարկում են մարմնաւոր իշխանութեան, որ ամեն անգամ որոնէ և գտնելով՝ այդ դաւանափոխներին յանձնէ թեմական իշխանութեան։

Աւելի խիստ կերպիւ գանգատուում է «Ռուսսկոյէ Օբոզրենիէն» լեհացի կաթոլիկ քահանաներից, որոնք իբրև կրօնուսոյցներ մեծ ազդեցութիւն են գործում մատաղ սերնդի վրայ։ Կաթոլիկ քահանաները ձգնում են իրենց հօտի մէջ մոլեռանդ ատելութիւն սերմանել դէպի օրթոդոքս եկեղեցին։ Արևմտեան նահանգներում գործող մի քանի կրօնուսոյցների անուններ են առաջ բերած, որոնք իրենց աշակերտներին հաւատացրել են, թէ կաթոլիկ եկեղեցու վարդապետութեան հակառակ է ռուսական եկեղեցական պատկերների առաջ աղօթելը, որ ուղղակի մեղք է և պէտք է աշխատել երես դարձնել նրանցից աղօթքի ժամանակ։ Մի այլ քահանայ պատուիրել է իւր հօտին չը մտնել ռուսաց եկեղեցի և զանգառուներին զրկում է խոստովանութիւնից։ Ատելութիւնն այնքան մեծ է, որ կաթոլիկ քահանային ռուսաց լեզուով ողջունելը ընդունուում է հայհոյանքի տեղ։ Այսպիսի և աւելի ևս մեծ գայթակղութիւններ յիշելուց յետոյ՝ թերթն առաջարկում է փոխել կաթոլիկ հոգևոր դպրանոցների կանոնադրութիւնը, որ 1847 թուին է հաստատուել։ Այդ փոփոխութեան նպատակը պիտի լինի դպրոցը դնել կառավարութեան հսկողութեան տակ և լատիներէն դասախօսութեան փոխանակ մտցնել ռուսերէն դասախօսութիւն։

— Մոսկուայի հոգևորականութիւնը կամենալով կրթուած դասակարգի անհաւատութեան և անտարբերութեան դէմ կռուել, սկսել է հասարակական դասախօսութիւններ կարդալ աստուածաբանութիւնից։ Առաջին դասախօսութեան նիւթն է եղել․ «Աստուածային յայտնութիւնն իբրև դրական փաստ պատմութեան»․ երկրորդինը՝ «Անաստուածութիւնն և հաւատն առ Աստուած՝ համեմատելով միմեանց հետ պատմական, հոգեբանական և տրամաբանական տեսակէտով»։

— «Նովոյէ Վրեմեան» առաջարկում է վանքերին կից բուժարաններ հիմնել, որովհետև շատ վանքերի տեղադրութիւնը նպաստաւոր է այդ նըպատակի համար, իսկ կրօնաւորներին ի՞նչ աւելի յարմարագոյն պարապմունք կարելի է յատկացնել, քան եթէ հիւանդներին խնամելը։ «Ցերկով. Վեստ.» իրաւամբ նկատում է, որ թէև այդ միտքն յիմար չէ, բայց անիրագործելի է, որովհետև արտասահմանի բուժարաններ գնացողներն աւելի այն զուարճութիւններով են գրաւուում, որ կան այնտեղի բուժարաններում, իսկ վանքերը չի կարելի զուարճութեան տեղի դարձնել։

— Ամբողջ եկեղեցական մամուլը բողոքում է ռուս հեղինակներից ոմանց դէմ, որոնք իրենց շարադրութիւններով հաւատոյ հակառակ վարդապետութիւններ են տարածում։ Առանձնապէս յարձակւում են Լև Տոլստոյի շարադրութիւնների վերայ։

— Տվերի եպիսկոպոսը մեծի պահոց ընթացքում յիշեցրել է իւր թեմի քահանայից, որ համոզեն իրենց ծխականներին 7 տարեկանից ի վեր ս. հաղորդութեան մատչելու։

— Մեծի պահոց ընթացքում օգտակար և վայելուչ կերպով ժամանակ անցկացնելու մասին խնդիր հանելով՝ մի քանի թերթեր առաջարկում են աստուածաբանական դասախօսութիւններ և հոգևոր համերգներ սահմանել։

— Մահմեդականների մէջ քրիստոնէութիւնը յաջողութեամբ քարոզելու համար մի քանի միսիոնարներ առաջարկում են բազմացնել մահմեդականների բնակավայրում եկեղեցեաց թիւը և մտցնել տեղական լեզուով ժամակարգութիւն։

ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ․

— Անգլիական եկեղեցու երկու գլխապետների Քէնտըրբըրիի և Իեօրքի եպիսկոպոսների՝ պատասխանի թուղթը Հռոմի պապին՝ ուղարկուած է բոլոր օրթոդոքս եկեղեցու նշանաւոր եպիսկոպոսներին, կարծես թէ հրաւիրելով դրանց դատաւոր լինել պապի և իրենց մէջ։ Աւագ շաբաթու Պետերբուրգ է ժամանել ինքը Իեօրքի արքեպիսկոպոս Վիլհելմ Մակլահաւն, որպէս զի ներկայ լինի ժամասացութեանց և ծանօթանայ ռուսաց հոգևոր ճեմարաններին ու վանքերին։

Պետերբուրգում այցելելով բոլոր եկեղեցական հաստատութիւններն, Իեօրքի արքեպիսկոպոսն ուղևորուել է Մոսկուա։ Արքեպիսկոպոսին ուղեկցում է յայտնի ռուսասէր Բերքբէք անգլիացի գըրագէտը, որ իրեն նպատակ է դրել մերձեցնելու անգլիկան և օրթոդոքս եկեղեցիները։

— Օքսֆորդի և Կէմբրիջի աստուածաբանական բաժինները ձեռնարկել են հրատարակել ս. Գիրքը համաձայն բոլոր յայտնի ձեռագիրների։ Անցեալ դարու վերջը և մեր դարու սկզբին (1798 – 1827) Օքսֆորդում հրատարակուել է ս. Գիրքը 5 մեծադիր հատորների մէջ՝ համեմատութեամբ

այն ժամանակ յայտնի 300 ձեռագրերի, այժմ հարիւր դարուց յետոյ նորանոր ձեռագրեր գտնուած լինելով՝ կարիք է զգացուել նոր հրատարակութեան ձեռնարկելու։

— Անգլիկան քարոզչական ընկերութիւնը (Church Missionary Society) գործում է Աֆրիկէի ամենայն կողմերում, Արաբիայում, Պաղեստինում, Պարսկաստանում, Տաճկաստանում, Հնդկաստանում, Ցէյլոնում, Չինաստանում, Ճապոնիայում, Նոր—Զելանդիայում, Կանադայում և Կոլումբիայում։ Ընկերութիւնն ունի 462 կայարան, ուր գործում են 970 եւրոպացիք և 5393 տեղացիք։ Հեթանոսութիւնից դարձած են 193,674 հոգի, 24151 նոր հաւատք պատրաստուում են մկրտուելու։ 1896 թուին մկրտուել են 15,805 հոգի։ Քարոզչական դպրոցների թիւն է 2130, ուր կրթուում են 88,205 սանուկք։ Վերջին տարին ընկերութեան մուտքն եղել է 3 միլիոն ռուբլու չափ և ծախսուել է երկուս ու կէս միլիոն ռուբլի։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒՄ։

Ինչպէս Եւրոպական մի քանի երկրներում, այդպէս և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում կազմուած են այս անունով մի շարք ընկերութիւններ, որոնք նուիրուած են իրանց անդամների կրօնական բարոյական դաստիարակութեանը։ Եկեղեցիների մօտ կան բիբլիական կոչուած լսարաններ և կիրակնօրեայ դպրոցներ, որտեղ նոր սերունդը ծանօթանում է կրօնի ճշմարտութիւնների հետ և ուսումնասիրում է ս. Գիրքը։ Բացի եկեղեցական խմբակցութիւններից կան քարոզչական ընկերութիւններ, որոնց անդամները ծովեր չեն անցնում հեթանոսներին որսալու, այլ իրանց իսկ շուրջն աշխատում են կրօնական կեանք ստեղծել և ժողովրդի մէջ տարածել կրօնական ճշմարտութիւններ։ Այդ ընկերութիւններից մի քանիսը տարածուած են ամբողջ Միացեալ Նահանգներում, և կան, որ իրանց գործունէութիւնը սահմանափակում են մի քաղաքի շրջանում։ առաջիններից նշանաւոր է Sosiety for Christian Endeavor Epworth Leangue, քրիստոնէական ընկերութիւնների դաշնակցութիւնը։ Իւրաքանչիւր քաղաք ունի իւր «Երիտասարդների քրիստոնէական ընկերութիւնը»։ դոքա միացած են մի կենտրոնական յանձնախմբով, որ յարաբերութիւն է պահպանում Եւրոպական նոյնպիսի ընկերութիւնների վարչութեանց հետ։ Այսպիսով երիտասարդների քրիստոնէական ընկերութիւնը հանդէս է գալիս իբրև միջազգային մի հաստատութիւն։

Նիւ—Եորքում քառասուն տարուց աւելի է, որ գոյութիւն ունի յիշեալ ընկերութիւնը։ Կանոնադրութեան համաձայն, ընկերութեան նպատակն է «Նիւ—Եորքի երիտասարդների մտաւոր, հոգեկան և հասարակական վիճակի բարւոքումը»։ 1866 թ. նա արդէն հաստատուել է նահանգի օրէնսդիր իշխանութեան կողմից։ Ընկերութեան անդամ կարող է լինել ամեն մի երիտասարդ, առանց դաւանութեան խտրութեան։ սակայն ձայնատուութեան և ընտրուելու իրաւունքը վայելում են միմիայն բողոքական դաւանութեան պատկանող անդամները։

Ընկերութիւնն այժմ ունի 14 ճիւղ, քաղաքի զանազան մասերում։ գլխաւոր ճիւղը տեղաւորուած է մի հոյակապ վեց յարկանի շինութեան մէջ։ Այդտեղ է գտնուում ընկերութեան գլխաւոր մատենադարանը, որ ունի 50,000—ից աւելի գիրք, գիտութեան այլ և այլ ճիւղերի, արուեստների և քրիստոնէական աստուածաբանութեան վերաբերեալ։ Կիրակի օրերն այդ գրադարանից դուրս են տրուում միմիայն կրօնական բովանդակութիւն ունեցող գրքեր։ Շինութեան ներքնայարկում շինուած է լոգարան և մարզարան, որտեղ անդամները մարզուում են բժշկի ղեկավարութեամբ։ Նոր անդամն ամենից առաջ բժշկական փորձի է ենթարկուում և Նրան նշանակուում է այս կամ այն ֆիզիքական վարժութիւնը։ Երեկոները դասախօսութիւններ են լինում մաթեմատիկայից, լեզուներից, հաշուապահութիւնից, նկարչութիւնից և գծագրութիւնից։ Մի քանի դահլիճներ փառահեղ կահաւորուած են և նշանակուած են առանձնապէս մտերմական խօսակցութիւնների և անդամների զուարճութեանց համար։ մի ընդարձակ դահլիճում յաճախ տեղի են ունենում երաժշտական և գրական երեկոյթներ։ Երբեմն ընկերութեան գրական ակումբը կազմակերպում է որ և է հարցի մասին վիճաբանութիւն, որին հրաւիրուում են իբրև դատաւոր համալսարանական պրոֆեսորներ, կամ Նիւ—Եորքի յայտնի խմբագիրները։

Համարեա ամեն երեկոյ դահլիճներից մէկում տեղի է ունենում հոգևոր զրուցատրութիւն պաստորի ղեկավարութեամբ։ մի քանի օրհներգներ են երգուում, կարդացուում է Հին և Նոր Կտակարանից մի մի գլուխ։ ներկայ եղողներից մէկը հաղորդում է իւր կրօնական զգացումներն ու տպաւորութիւնները, երբեմն ինքը պաստորը մի քանի խօսքով բացատրում է այս կամ այն ընթերցուածը, ապա ամէնքը ցրուում են։

Կիրակի օրերը լինում են բիբլիական դասախօսութիւններ, աստուածաբանութեան ուսանողների ղեկավարութեամբ՝ կարդում և մեկնում են ունկնդիրներին մանաւանդ Նոր Կտակարանը։

Ընկերութեան անդամներից կազմուած է մի մասնաժողով, այսպէս կոչուած «գործիչների» [Workers], որոնք մտերմական զրուցատրութիւնների միջոցով աշխատում են կրօնական գաղափարներ տարածել իրանց ընկերակիցների շրջանում։ Նոքա այցե-

...լում են ընկերութեան հիւանդ անդամներին և օգնում նրանց բանիւ և գործով. Առանձին մի գրասենեակ զբաղուած է ընկերութեան անդամների համար աշխատանք և պարապմունք գտնելով. Անցեալ տարի այդ գրասենեակ 300-ից աւելի երիտասարդների համար պարապմունք և պաշտօն է գտել.

Ընկերութիւնը մեծ յարգանք և ժողովրդականութիւն է վայելում Նիւ-Եօրքում. դրամի ազնուականներից շատերը մասնակցում են նրան. Ճիւղերն այնպէս են կազմուած, որ իւրաքանչիւրը բաւարարութիւն է տալիս քաղաքի բնակիչների որոշ մասի կարիքներին. Այսպէս, գերմանական թաղի կենտրոնում գտնւում է գերմանական ճիւղը, որտեղ խօսակցական լեզուն գերմաներէնն է. լատինական թաղումն է ֆրանսիական քրիստոնէական ընկերութիւնը. կայ նոյնպէս չինական ճիւղ՝ երիտասարդ չինացիների համար, որ տեղ նոքա սովորում են անգլիերէն և ծանօթանում տեղական քաղաքակրթութեան հետ. Քաղաքի կենտրոնումն է, Կոլումբիայի համալսարանից ոչ հեռու, «ուսանողական ակումբը», Քրիստոնէական ընկերութեան ուսանողական ճիւղը. Ժամանակ առ ժամանակ այս կամ այն պրօֆեսորը երեկոյթ է սարքում ուսանողների համար, որտեղ թէյի կամ սուրճի ժամանակ մտերմական զրուցատրութիւններ են լինում գիտութեան այլ և այլ ճիւղերի, կրօնի և փիլիսոփայական խնդիրների վերաբերեալ. Բօուէր-Ստրիտում, քաղաքի աւելի աղքատ դասակարգի թաղում, գտնւում է քրիստոնէական ընկերութեան մի առանձին բաժանմունք դպրոցական հասակի մանուկների համար.

Ընկերութեան ծախսերը հոգացւում են մասամբ անդամակցական վճարներով, մասամբ դրամագլխի և անշարժ կայքերի եկամուտներով, մասամբ էլ ընկերութեան հարուստ բարեկամների միանուագ նուիրաբերութիւններով. Վերջին տարեկան հաշուետուութեան համաձայն ընկերութեան հիմնադրամը հաւասար էր 130·000 դոլլարի (175·000 ռուբլի). տարեկան ծախք եղել է 43·000, իսկ այս տարուայ նախահաշիւն է 52·000 դոլլար.

Անցեալ տարի Նիւ-Եօրքի մեծատուն Սամուէլ Խօլի ընծայեց «Քրիստոնէական ընկերութեանը» մի տուն 200·000 դոլլար արժողութեամբ, քաղաքի վաճառաշահ մասի կենտրոնում. Նորերս վերատեսուչների ժողովը որոշեց բաժանմունքներից մէկի համար առանձին շինութիւն կառուցանել քաղաքի հիւսիս-արեւմտեան մասում. Շէնքը կընստի 375·000 դոլլար, որից 200·000-ն արդէն հաւաքուած է ընկերութեան բարեկամների նուիրատուութիւններով. անցեալ տարի «ընկերութիւնն» ունէր մօտ 5000 մշտական անդամ, մեծամասնութիւնն ի հարկէ բողոքականներից.

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ.

ՊԱՐԹԵՒՆԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆՈՒՄ
ԵՒ
ՆՐԱՆՑ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅՈՑ ՀԵՏ.

(250 Քրիստոսից առաջ — 226 Քրիստոսից յետոյ)

(Շարունակութիւն). *

Հռոմմա—պարթեւական պատերազմները Հայաստանի համար.

Ֆրաատէս Դ-ի երկրորդ անգամ գահակալութիւնն առիթ եղաւ հռոմմայեցիների պարթեւական գործերին խառնուելուն. Օգոստոս կայսրը բռնեց Ֆրաատիսի կողմն և դրա փոխարէն ստացաւ նրանից Կրասոսի և Անտոնիոսի պարտութեան ժամանակ պարթեւների ձեռքն անցած դրօշներն ու գերիք. Այս դէպքը տեղի ունեցաւ 20 թուին Քրիստոսից առաջ, երբ Օգոստոսը Ասորիքումն էր. Ներքին խռովութիւնները տեւեցին Պարսկաստանում մինչև 9 թ. Քրիստոսից առաջ. այդ միջոցին Ֆրաատիսի փոխանակ երեք տարու չափ իշխեց Միթրիդատէս Դ. Նոյն ժամանակում ինքնուրոյնութիւն ձեռք բերին և Մարք, որոնք Հռոմմից խնդրեցին և ստացան իրենց Արտաւազդ թագաւորի որդի Արիոբարզանէս Բ-ին, իբրև թագաւոր. Ֆրաատէսը երրորդ անգամ գահակալեց 10—9 Քրիստոսից յետոյ և երկիւղ կրելով ներքին խռովութիւններից, իւր 8 որդիքն ու երկու կանայքը Հռոմ ուղարկեց իբրև պատանդ, Պարսկաստանում մնաց միայն մի իտալական ստրկուհու, Թէա Մուզա Ուրանիայի մանկահասակ որդին, որ գահաժառանգ էր նշանակուած. Սա էր որ իւր մօր սադրանօք սպանեց հօրն ու նրա տեղը թագաւորեց.

Նոր թագաւորած Ֆրաատէս Ե. կամ ինչպէս սովորաբար կոչւում է Ֆրաատակէսը նըպաստեց հայկական ապստամբութեան ընդդէմ Արտաւազդ Գ.-ի, որ հռոմէացոց պաշտպանեալն էր։ Հայերը պարթեւաց օգնութեամբ դուրս վռնդեցին իրենց երկրից Արտաւազդին եւ նըրա պաշտպան հռոմէական գունդն եւ թա-

* Տես Արարատ 1896 № 11. եր. 505—507: